

SÄFFLE KOMMUN

Kemikaliefri förskola och skola

Allt i vår omgivning är kemikalier. Det finns både naturliga och syntetiskt framställda. Varje dag utsätts vi för många av dessa. De flesta är ofarliga för oss, men det finns också kemikalier som påverkar oss negativt.

Kemikalieinspektionen pekar ut barn och unga som en speciellt utsatt grupp för kemikalier och det är viktigt att de skyddas. Säffle kommun jobbar därför med att försöka skapa en så kemikaliesmart miljö som vi kan, för våra barn!

Kemikaliefri förskola och skola

Om kemikalier

Det är svårt att förstå att det finns skadliga kemikalier i saker som vi använder varje dag. Men det har visat sig att kemikalier "läcker" från produkter och att vi får i oss dessa. Det finns också relativt få regler om farliga ämnen i varor, och tyvärr är det vanligt att dessa regler inte följs.

Ftalater är kemikalier som gör plast mjuk. Många är hormonstörande och kan påverka vår förmåga att få barn. Några är förbjudna i leksaker och barnvårdsprodukter sedan 2007. PVC-plast, som är vanligt i dockor, barbies, bondgårdsdjur, plastgolv och vaxdukar, behöver oftast göras mjuk och därför hittar vi ftalater där.

Bisfenol A (BPA) är en plastkemikalie som i studier visat sig vara hormonstörande i låga doser. Bisfenol A hittar vi i många olika köksprodukter, till exempel i tillbringare och glas av plast och i konservburkens plastfilm. Men också i vanliga kvitton.

Bromerade flamskyddsmedel finns för att hindra spridning av brand och hittas i bland annat textilier, möbler och skumgummi. De samlas i våra kroppar och stannar där länge. Många av dessa kemikalier är idag förbjudna men vi hittar dem fortfarande i stoppade möbler från 1970- och 1980- talen.

Högfluorerade ämnen har vatten- och smutsavvisande egenskaper. Vi hittar dessa i till exempel impregneringsmedel, kläder och non-stick-beläggningar. De är svåra att bryta ner och sprids i naturen. De samlas i våra kroppar och kan påverka vår förmåga att få barn. Några av dem misstänks vara cancerframkallande.

Kemikaliesmarta tips

- Tvätta alltid nya textilier innan de används. Undvik plasttryck, membran av fluorkarboner och välj om möjligt miljömärkt och gärna second-hand.
- Dra ett extra varv med dammsugaren och trasan eftersom kemikalier gömmer sig i dammpartiklarna.
- Det är kul att återbruka, men välj rätt material. Exempelvis skor, väskor, gammal elektronik och byggmaterial är vanliga att använda som lekmaterial. De går dock under annan lagstiftning än leksaker och kan innehålla kemikalier som är förbjudna i leksaker.
- Banta badrumsskåpet. Fundera på vilka produkter som verkligen behövs till dig och ditt barn. Välj miljömärkta produkter och alltid parfymfritt, i alla fall till barnen.
- Äldre plastleksaker är sämre än nya, eftersom leksakslagstiftningen har blivit hårdare. Undvik plast mjukare än lego som är tillverkad innan 2007. Leksaker i PVC är speciellt prioriterad att byta ut. Leksaker i trä, textil, papper och metall är bättre material.
- Tänk på vilka material som används vid renovering. Välj bort PVC/vinyl när det går, välj miljömärkt färg och flytta inte in direkt i ett nymålat rum.
- Undvik plast i kombination med i synnerhet varma livsmedel, eftersom värme frigör kemikalier från plasten. Glas, porslin, rostfritt och trä är bättre val.
- Välj ekologisk mat när du kan. Den innehåller mindre rester av bekämpningsmedel och kemiska tillsatser.

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens miljömärkning av produkter och tjänster. För kemiska produkter ställs strikta krav på t. ex. parfymer och produkter som riktar sig till barn ska vara helt parfymfria.

Svanen är Nordens officiella miljömärkning och tar hänsyn till produkters miljöbelastning under hela livscykeln, det vill säga från råvara till avfall eller återvinning

EU Ecolabel (EU-blomman) är EU:s officiella miljömärkning med gemensamma kriterier för alla EU-länder. EU Ecolabels krav fungerar på samma sätt som Svanen.

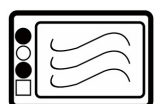
KRAV verkar för ekologisk produktion av livsmedel. KRAV-märkta livsmedel har odlats utan kemiska bekämpningsmedel, konstgödsel och GMO, och innehåller endast naturliga tillsatser. Märkningen står också för god djuromsorg, socialt ansvar och ett hållbart klimat

Detta är EU:s märke för ekologiska produkter. För att få använda märkningen krävs bland annat att produkten innehåller minst 95 procent ekologiska ingredienser och att produktionen är kontrollerad av ett godkänt kontroll-organ.

Denna symbol finns på produkter som är godkända att komma i kontakt med livsmedel.

Symbolen av en mikrovågsugn finns på produkter som klarar uppvärmning i mikrovågsugn.

Under våren 2016 genomfördes projektet **Kemikaliefri förskola och skola** i Säffle kommun. Det var ett projekt som gick ut på att inventera barnens förskole- och skolmiljö på ämnen som kan vara skadliga för oss. Alla kommunala förskolor och grundskolor besöktes och pedagoger i verksamheterna har fått lära sig mer om kemikalier och hur de kan fortsätta arbeta med att skapa kemikaliesmarta miljöer. Även de fristående förskolorna och skolan har varit aktiva i projektet. På de flesta verksamheter har personalen tagit beslut om att göra sig av med material som innehåller skadliga ämnen.

Läs mer

saffle.se/kemikaliefri

kemi.se

naturskyddsforeningen.se

skola.karlstad.se/kemikaliekoll

Forsberg, E., 2014. Makt, plast, gift och våra barn. Starstad Press

SÄFFLE KOMMUN